

РЕГІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ ТА МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

УДК 338.43:316.422

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАЛЬНОГО ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ РЕГІОНУ

Алейнікова О.В.

кандидат економічних наук, доцент

Слободчикова Ю.В.

кандидат економічних наук, доцент
Класичний приватний університет

I. Вступ

Процеси кардинальних політичних, економічних і соціальних перетворень, що відбуваються в Україні, активізували проблеми державного управління територіальним розвитком. Безумовно, одним із найважливіших напрямів в Україні має стати реалізація державного регулювання агропродовольчої сфери регіону.

Головним завданням агропродовольчої сфери регіонів України є гарантування продовольчої безпеки регіону на рівні, що забезпечує потреби населення в продуктах харчування, тобто не менше ніж 80% раціональних норм споживання за рахунок власного виробництва, та ефективне використання експортних можливостей збуту лишків продовольства.

Україна належить до країн із найнижчим рівнем державної підтримки агропродовольчої сфери. Як наслідок, господарства переходять на моновиробництво окупної, як правило, експортоорієнтованої продукції, руйнуються сівозміни, деградують ґрунти. Значна частина працездатного населення витісняється із сільськогосподарських підприємств в особисті селянські господарства. Зростає безробіття та посилюється міграційні процеси.

На сучасному етапі трансформаційних процесів в економіці України посилювся інтерес до державного регулювання агропродовольчої сфери регіонів, що є явищем закономірним, оскільки практика переконала, що не можна в ринковій економіці покладатися тільки на ринкові механізми. Нагромаджений досвід розвинутих країн, система агробізнесу яких тривалий час формувалася під впливом держави, переконливо засвідчує, що в умовах ринкової економіки стабільність агропродовольчого ринку, життєдіяльність сільськогосподарських підприємств, ефективність аграрного виробництва і відносна стабільність соціальної сфери у сільській місцевості значною мірою визначаються саме державним регулюванням. У цих країнах державне

регулювання агропродовольчої сфери стало органічною складовою ринкової економіки.

Однак, незважаючи на увагу до цієї проблематики з боку зарубіжних та вітчизняних науковців, багато теоретичних і особливо практичних питань стосовно державного регулювального впливу на розвиток агропродовольчої сфери регіонів залишаються невирішеними, а в окремих випадках навіть непорушними. Таким чином, недостатня розробка, а також теоретичне і практичне значення вищезазначених питань зумовили вибір теми дослідження.

II. Постановка завдання

Мета статті – оцінити й визначити особливості державного регулювального впливу на розвиток агропродовольчої сфери регіонів.

III. Результати

Наукові аспекти цієї статті формувалися на основі вивчення й аналізу теоретичних та методологічних розробок вітчизняних учених з питань державного регулювального впливу на розвиток агропродовольчої сфери регіонів. У цьому контексті зазначена проблема розглянута у працях М. Барановського, М. Болдуєва, О. Бородіної, В. Гейця, В. Ільашенко, М. Корецького, А. Корюгіної, М. Кропивки, Л. Мельника, Ю. Мельника та ін.

За умов ринкових перетворень у національній економіці регіональне управління тривалий час недооцінювалося. Концептуальні засади та механізми регулювання розвитку агропродовольчої сфери неефективно використовувалися органами державної влади. Складний стан економіки України не сприяв реалізації Урядом виваженої та регіональної стратегії і змушував органи управління вдаватися до надзвичайних тактичних і оперативних дій. Вихід із такої ситуації можливий тільки за рахунок упровадження системи дієвих механізмів державного регулювання агропродовольчої сфери, що реально впливає на процеси сталого розвитку економіки регіонів.

Згідно із Законом України “Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року” від 18.10.2005 р. № 2982-IV, пріоритетність розвитку агропромислового комплексу та соціального розвитку села в національній економіці зумовлюється значущістю й незамінністю вироблюваної продукції сільського господарства в життєдіяльності людини і суспільства, потребою відродження селянства як господаря землі, носія моралі та національної культури [3].

Агропродовольчий комплекс являє собою сектор економіки, що об'єднує галузі і види економічної діяльності, включені в технологічний ланцюг виробництва і просування на ринок сільськогосподарської продукції та продуктів харчування [5].

Деякі науковці стверджують, що процеси формування і функціонування агропродовольчого ринку поки що позбавлені належного регулювального впливу з боку держави. Між реформованими відносинами власності і стихійними, без будь-яких правил відносинами на продовольчих ринках виникли суперечності, що заблокували мотиваційний механізм ринкової економіки [2, с. 207].

На нашу думку, головна функція регулювального впливу держави полягає у вирішенні внутрішніх і зовнішніх суперечностей, які властиві ринку. Несвоєчасне реагування на негативні явища призводить до перевиробництва аграрної продукції, порушення рівноваги між попитом і пропозицією тощо.

У результаті вивчення функціональних зв'язків було виявлено, що багато функцій державного управління необґрунтовано розосереджені між регіональними органами управління АПК. При цьому роль Головного управління агропромислового розвитку Запорізької обласної державної адміністрації в управлінні АПК виявилася заниженою, оскільки цей орган не має достатніх управлінських важелів дії на підприємства сфери агросервісу, переробки, зберігання, торгівлі тощо. Частина функцій з управління майном і землею опинилася у підпорядкуванні Фонду державного майна і Комітету по земельних ресурсах, які, не відповідаючи за стан справ у АПК, розпоряджаються державною власністю, контролюють процеси приватизації. Інші питання ефективного використання та збереження засобів виробництва залишилися поза сферою діяльності регіональних управлінських структур. У їх роботі наявні паралелізм і дублювання, до того ж вони виконують невластиві їм функції. Усе це призвело до зниження керованості АПК області [1, с. 124].

У 2009 р. в Запорізькій області виробництво сільськогосподарської продукції здійснювали господарства населення та 2974 підприємства, з них 2077 (69,8%) – фермерські господарства, 462 (15,5%) – товариства, 260 (8,8%) – приватні підприємства, 28 (0,9%) – підприємства, що мали статус державних, 44 (1,5%) – виробничі кооперативи та 103 (3,5%) – підприємства інших форм господарювання (табл. 1).

Таблиця 1

Діючі господарюючі суб'єкти у сільському господарстві у 2009 р. [4, с. 11]

Види господарюючих суб'єктів	Кількість	У % до загальної кількості
Господарські товариства	462	15,5
Приватні підприємства	260	8,8
Виробничі кооперативи	44	1,5
Фермерські господарства	2077	69,8
Державні підприємства	28	0,9
Підприємства інших форм господарювання	103	3,5
Усього	2974	100,0

Проведений аналіз розвитку аграрного сектора Запорізької області за останні 19 років свідчить про те, що в цілому в області спостерігається тенденція до скорочення посівних площ сільськогосподарських культур у господарствах усіх категорій і поголів'я худоби, виробництва основних видів сільськогосподарської продукції; посилення нееквівалентного обміну між сільським господарством та іншими галузями національної економіки; погіршення фінансового стану основної частини підприємств АПК; зниження рівня технічної оснащеності; збільшення собівартості виробництва основних видів сільськогосподарської продукції; зростання кредиторської заборгованості сільськогосподарських товаровиробників. Про це свідчать нижченаведені розрахунки.

У 2009 р. у Запорізькій області було отримано валової продукції сільського господарства на суму 3527,2 млн грн, що на

12,1% менше, ніж у 2008 р. За обсягом виробництва валової продукції сільського господарства область займала 15 місце в Україні. У загальнодержавному обсязі виробництва валової продукції питома вага області становить 3,5% (табл. 2).

Головним видом діяльності у галузі залишається виробництво рослинницької продукції, її частка у загальному обсязі валової продукції становила в 2009 р. 64,5% порівняно з 70,0% у попередньому році.

У 2009 р. в Запорізькій області порівняно з 2008 р. через несприятливі погодні умови було отримано дещо менший урожай усіх сільськогосподарських культур. Так, валовий збір зерна в області становив 2130,7 тис. т, що на 23,4% менше, ніж у попередньому році. Продовольчого зерна було зібрано менше на 24,6%, фуражного зерна – на 20,9%. Основна частка (79,4%) зернових культур була вирощена сіль-

ськогосподарськими підприємствами. Врожайність зернових культур становила 24,5 ц з 1 га зібраної площі порівняно з 32,5 ц з 1 га в 2008 р. Соняшнику у 2009 р. було одержано 764,5 тис. т, що на 7,3% менше, ніж у 2008 р.

Урожайність соняшнику становила 13,8 ц з 1 га порівняно з 13,9 ц з 1 га зібраної площі у 2008 р. Більша частка (78,2%) соняшнику вироблена сільськогосподарськими підприємствами (табл. 3).

Таблиця 2

**Валова продукція сільського господарства
за категоріями господарств у порівнянних цінах 2005 р., млн грн [4, с. 21]**

Роки	Продукція сільського господарства	У тому числі	
		рослиництва	тваринництва
Усі категорії господарств			
1990	6114,4	2560,5	3553,9
1995	3642,5	1918,1	1724,4
2000	2896,6	1645,4	1251,2
2005	3597,7	2321,8	1275,9
2008	4010,6	2807,1	1203,5
2009	3527,2	2275,6	1251,6
Сільськогосподарські підприємства			
1990	4790,6	2099,1	2691,5
1995	2192,9	1256,9	936,0
2000	1291,6	901,6	390,0
2005	1643,7	1221,1	422,6
2008	2159,5	1658,7	500,8
2009	1950,8	1381,3	569,5
Господарства населення			
1990	1323,8	461,4	862,4
1995	1449,6	661,2	788,4
2000	1605,0	743,8	861,2
2005	1954,0	1100,7	853,3
2008	1851,1	1148,4	702,7
2009	1576,4	894,3	682,1

Таблиця 3

**Питома вага категорій господарств
у виробництві продукції сільського господарства, % [4, с. 22]**

Продукція сільського господарства	Роки					
	1990	1995	2000	2005	2008	2009
Сільськогосподарські підприємства						
Зернові культури	97,7	91,6	82,4	79,8	78,5	79,4
Соняшник	99,5	97,6	83,7	77,6	79,3	78,2
Картопля	8,2	2,8	0,8	0,6	0,4	0,7
Овочі	65,6	24,7	17,3	10,9	9,2	9,8
М'ясо*	77,1	51,5	28,5	31,0	47,2	48,6
Молоко	90,0	71,6	39,2	17,3	12,5	13,1
Яйця	77,5	52,4	50,6	66,4	70,2	73,8
Господарства населення						
Зернові культури	2,3	8,4	17,6	20,2	21,5	20,6
Соняшник	0,5	2,4	16,3	22,4	20,7	21,8
Картопля	91,8	97,2	99,2	99,4	99,6	99,3
Овочі	34,4	75,3	82,7	89,1	90,8	90,2
М'ясо*	22,9	48,5	71,5	69,0	52,8	51,4
Молоко	10,0	28,4	60,8	82,8	87,5	86,9
Яйця	22,5	47,6	49,4	33,6	29,8	26,2

*В забійній вазі.

У тваринництві продовжувало скорочуватися поголів'я великої рогатої худоби, у тому числі корів, овець та кіз. Так, у 2009 р. порівняно з 2008 р. поголів'я великої рогатої худоби зменшилося на 5,1%, зокрема, корів – на 4,5%, овець та кіз – на 2,9%. Зросло поголів'я свиней на 10,4% і птиці на 9,8%. Скорочення поголів'я великої рогатої худоби, у тому числі корів, відбулося як у сільськогосподарських підприємствах (відповідно, на 9,8 і 8,1%), так і в господарствах населення (відповідно, на 2,8 і 3,7%). Поголів'я свиней зросло в сільськогосподарських підприємствах на 8,4%, а в господарствах на-

селення – на 15,0%, птиці, відповідно, – на 16,4 і 3,4%.

Чотири роки поспіль (з 2005 до 2008 рр.) у сільськогосподарських підприємствах зросло поголів'я овець та кіз, проте в 2009 р. воно скоротилося на 29,0%, а в господарствах населення – зросло на 9,4%.

У виробництві основних видів продукції тваринництва порівняно з 2008 р. у всіх категоріях господарств збільшилися тільки обсяги виробництва яєць на 17,3%, зокрема, у сільськогосподарських підприємствах – на 23,3%, у господарствах населення – на 3,4%.

Держава та регіони

Обсяги виробництва вовни, молока, реалізації на забій худоби та птиці в живій вазі в усіх категоріях господарств зменшилися на 18,9, 5,6 і 3,3%, відповідно. Обсяги реалізації на забій худоби та птиці в живій вазі і виробництва молока зменшилися в сільськогосподарських підприємствах на 0,6 і 1,6%, а в господарствах населення – на 5,6 і 6,2%, відповідно.

У 2009 р. вперше за останні п'ять років обсяги вирощування худоби та птиці в живій вазі були більшими, ніж обсяги реалізації на забій. Співвідношення вирощування худоби та птиці із їх реалізацією на забій становило в усіх категоріях господарств 102,9% порівняно з 93,8% у 2008 р.

Тенденції виробництва основних видів сільськогосподарської продукції позначилися і на обсягах та структурі їх реалізації. У 2009 р. сільськогосподарськими підприємствами Запорізької області за всіма каналами реалізовано продукції на суму 3301,1 млн грн, з неї продукції рослинництва – 75,0% загальної вартості, продукції тваринництва – 25,0%. Порівняно з 2008 р. виручка від реалізації у цілому в області збільшилась на 918,5 млн грн, або 38,6%, у тому числі продукції рос-

линництва – на 42,3%, тваринництва – на 28,4%. Сільськогосподарські підприємства області у 2009 р. порівняно з 2008 р. за всіма каналами збільшили обсяги реалізації: овочів – на 72,2%, олійних культур – на 50,0%, зернових культур – на 11,2%, яєць – на 29,7%, худоби та птиці – на 5,3%, молока та молочних продуктів – на 1,1%.

Індекс цін продажу продукції рослинництва становив у 2009 р. 113,6%, що зумовлено, насамперед, збільшенням на 33,1% цін на олійні культури. Середні ціни продажу зернових культур порівняно з 2008 р. майже не змінилися – 735,7 грн за т порівняно з 740,4 грн/т. Індекс цін продажу продукції тваринництва становив 100,8%, що зумовлено зменшенням цін реалізації на вовну на 42,1%, молоко та молочні продукти – на 11,2%.

У 2009 р., за результатами фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств, прибуток отримали 79,6% господарств. Рівень рентабельності становив 23,0% порівняно з 17,4% у 2008 р. (див. рис.). Прибутковим було виробництво продукції і тваринництва, і рослинництва – рівень рентабельності становив 25,7 і 22,9% відповідно.

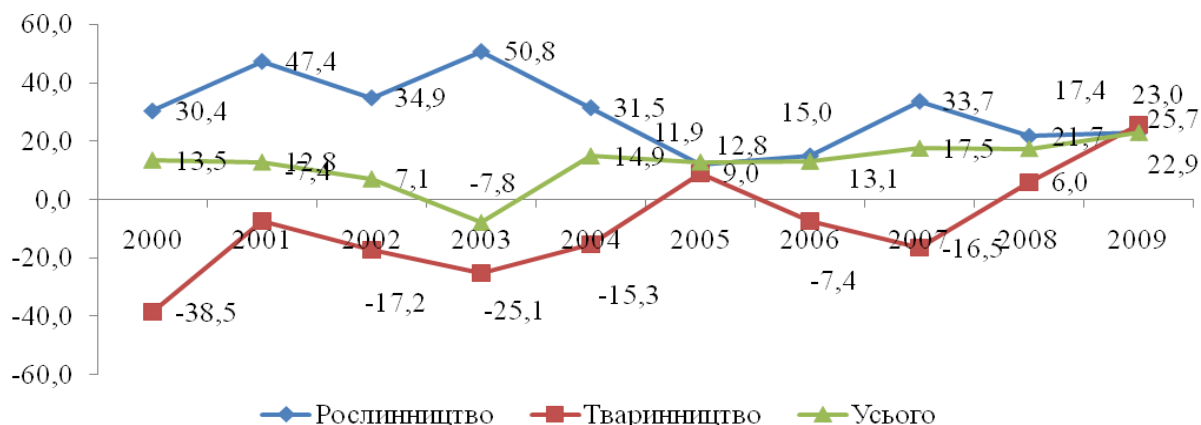

Рис. Рівень рентабельності виробництва у сільськогосподарських підприємствах [4, с. 30]

Середньомісячна заробітна плата працівників галузі сільського господарства та пов'язаних із ним послуг у 2009 р. була більшою, ніж у 2008 р., але меншою ніж її рівень в області.

Оптимальне функціонування регіонального продовольчого ринку досягається, коли регіон може забезпечити себе споживчими товарами "власного" виробництва.

Розглядаючи й оцінюючи більш реально можливості кожного регіону з урахуванням обмежень, що існують при використанні виробничих потужностей і формуванні потреб, доцільно сказати про потенційно можливий рівень. Він характеризує реально досяжний рівень самозабезпеченості при повному використанні всіх факторів, що впливають на його формування у сфері проведення й споживання. Вносить свої корективи й сфера спожив-

вання. Наприклад, якщо розглядати товари місцевого ринку, то для їх реалізації в регіоні недоцільно залишати більше ніж 70–80% (з метою формування оптимального споживчого асортименту). Цими пропорціями в розглянутому випадку й буде визначатися потенційно можливий рівень самозабезпеченості.

Вивчення підходів до вирішення проблеми продовольчої самозабезпеченості регіону показало, що в цей час досить успішно використовується методика оцінювання рівня самозабезпеченості регіону споживчими товарами.

$$D_{\text{нцр}} = \frac{\hat{A}_{\text{а}}}{\tilde{N}_{\text{а}}} \times 100\%, \quad (1)$$

де $P_{\text{сзр}}$ – рівень самозабезпеченості регіону, %;

$B_{\text{а}}$ – виробництво на душу населення, кг (шт.) / рік;

C_0 – споживання на душу населення кг (шт.) / рік.

Рівень самозабезпеченості, розрахований за наведеною вище формулою, показує, на скільки відсотків регіон за рахунок власного виробництва продовольчих товарів покриває існуючі потреби населення в цих товарах. Як бачимо із розрахунків (табл. 4), Запорізька об-

ласть перевищує рівень самозабезпеченості потреб населення з основних продуктів тільки за яйцями (131,1%) та хлібними виробами (188,2%). Майже повна самозабезпеченість спостерігається за овочами і баштанними (98,2%), молоком та молочними продуктами (81,9%). Найгірші показники самозабезпеченості плодами, ягодами та виноградом (35,7%).

Таблиця 4

Рівень самозабезпеченості потреб Запорізького регіону в основних продуктах харчування у 2009 р. [4, с. 61–62]

Продукти харчування	Виробництво продукції (на одну особу, кг)	Споживання (на одну особу, кг)	Рівень самозабезпеченості регіону, %
М'ясо і м'ясопродукти (у перерахунку на м'ясо, включаючи сало і субпродукти у натуральному виразі)	29,3	48,9	60,0
Молоко та молочні продукти (у перерахунку на молоко)	144,4	176,3	81,9
Яйця, шт.	355,3	271,0	131,1
Хлібні вироби (крупя, бобові, борошно та хліб і макаронні вироби у перерахунку на борошно)	191,2	101,6	188,2
Картопля	60,86	95,7	63,6
Овочі та баштанні	141,7	144,3	98,2
Плоди, ягоди, виноград (без переробки на вино)	14,2	39,7	35,7

Запорукою ефективного функціонування та інноваційного розвитку сільського господарства області, як і країни в цілому, залишається практика активної державної підтримки сільськогосподарського виробництва.

На нашу думку, згортання сільськогосподарського виробництва, припинення діяльності ряду сільськогосподарських підприємств призводять до зникнення основного джерела доходу місцевого населення, занедбаності сільської місцевості. Потреба у вирішенні соціальних проблем для таких регіонів стає найбільш пріоритетною. При цьому ставка на різні види соціальної допомоги й підтримки сільського населення є лише формою боротьби з наслідками, але не виключає причину цього стану.

Щоб вивести Україну в найбільш розвинуті в аграрному плані держави світу, необхідно здійснити організаційну, економічну, технічну й технологічну модернізацію агропродовольчого комплексу, спрямовану на забезпечення його конкурентоспроможності, соціальної орієнтації, екологічності, рівноправної участі аграрної сфери в регулювальних і розподільчих діях суспільства та держави.

Дослідження цієї проблеми дає нам можливість визначити напрями пріоритетного розвитку агропродовольчої сфери регіону, що робить необхідним проведення таких реформ:

1) вжити заходів з формування, розвитку й регулювання оптового продовольчого ринку у Запорізькій області, розширити ємність внутрішнього ринку й стабільно закріпитися на зовнішньому ринку;

2) реформувати політику ціноутворення на сільськогосподарську продукцію за такими напрямками:

– забезпечення прибутковості підприємств, які досягли нормативної продуктивності

й урожайності при нормативно обґрунтованих витратах;

- обов'язкова індексація цін на сільськогосподарську продукцію задля підтримки еквівалентного товарообміну між сільським господарством й іншими галузями;
- забезпечення виробникам сільськогосподарської продукції авансової оплати в розмірі не менше ніж 50% вартості поставок згідно з укладеними контрактами.

3) забезпечити фінансування пріоритетних напрямів розвитку АПК відповідно до прийнятих цільових програм держави, що підлягають обов'язковому виконанню на всіх рівнях;

4) розробити бюджетні програми зі стимулювання виробництва, переробки й реалізації сільськогосподарської продукції, створення й розвитку ринкових структур;

5) переглянути систему оподаткування сільськогосподарських обслуговуючих підприємств, скоротивши перелік податків і зборів; перейти до більш гнучкої кредитної політики, яка забезпечувала б державну підтримку підприємств за рахунок виділення централізованих кредитних ресурсів на пільгових умовах;

6) для поживлення інвестиційної діяльності створити відповідну законодавчу базу, що сприяє підвищенню зацікавленості вітчизняних і зарубіжних інвесторів у залученні ресурсів на розвиток аграрного сектора;

7) створити нову систему страхування майна сільськогосподарських підприємств і врожаю від стихійних лих та інших природних аномалій;

8) гарантувати захист виробництва й збуту основних видів вітчизняної продукції;

9) активізувати процеси поетапного комплексного перетворення існуючих форм господарювання; розробити чіткий механізм

функціонування й державного регулювання агропродовольчої сфери;

10) завершити земельну реформу, спрямовану на розвиток соціально орієнтованих ринкових земельних відносин, включення вартості землі в економічний оборот, раціональне використання земель сільськогосподарського призначення, забезпечення їх агроекологічного захисту.

Для вирішення проблем розвитку АПК і продовольчого постачання населення регіону необхідний дієвий механізм, заснований на збалансованій ціновій і фінансово-кредитній політиці, що являє собою систему державної підтримки сільськогосподарського виробництва й агропродовольчої сфери в цілому. Загальна і регіональна аграрна політика мають бути спрямовані на формування розвинутих продовольчих ринків, що гарантують надійне продовольче забезпечення місцевого населення.

IV. Висновки

У результаті здійсненого аналізу встановлено, що для підвищення ефективності державної фінансової підтримки аграрної сфери регіону основну частину бюджетних коштів доцільно сконцентрувати за трьома пріоритетними напрямками: у формі дотацій за реалізовану продукцію для підтримки доходів сільгоспвиробників від господарської діяльності; значних обсягів коштів на відшкодування відсотків за кредитами, отриманими сільгоспвиробниками з метою збільшення кредитних ресурсів на фінансування АПК; часткової компенсації вартості складної сільськогосподарської техніки.

Виявлено, що система державного регулювання агропродовольчої сфери регіону має включати не стільки адміністративні заходи, скільки економічні та організаційні інструменти (створення і розвиток інфраструктури аграрного ринку; формування нормативно-правової бази та інформаційно-аналітичного забезпечення; посилення контролю за якістю та безпекою сільськогосподарської продукції).

Література

1. Болдуєв М.В. Державне регулювання регіонального агропромислового комплексу: монографія / М.В. Болдуєв. – Запоріжжя: КПУ, 2009. – 304 с.
2. Бородіна О.М. Аграрний сектор України на шляху до євроінтеграції / О.М. Бородіна, М. Бетлій. – Ужгород: ІВА, 2006. – 496 с.
3. Закон України "Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року" від 18.10.2005 р. № 2982-IV // Офіційний вісник України. – 2005. – № 45. – С. 13.
4. Статистичний збірник "Сільське господарство Запорізької області за 1990–2009 роки" / [за ред. В.П. Голоवेशка]. – Запоріжжя: Головне управління статистики у Запорізькій області, 2010. – 153 с.
5. Указ Президента України "Про затвердження Національної доктрини реформування та розвитку агропродовольчого комплексу України": проект [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minagro.kiev.ua>.

Алейнікова О.В., Слободчикова Ю.В. Оцінка й особливості державного регулювального впливу на розвиток агропродовольчої сфери регіону

Анотація. Статтю присвячено розробці теоретичних та практичних рекомендацій щодо розвитку агропродовольчої сфери регіону. Надано оцінку державному регулювальному впливу на розвиток агропродовольчої сфери регіону та виявлено його особливості.

Ключові слова: аграрна політика, агропродовольча сфера, державне регулювання, державний регулювальний вплив, категорії господарств, продукти харчування, регіональний розвиток, реформування, сільськогосподарські підприємства.

Алейнікова Е.В., Слободчикова Ю.В. Оценка и особенности государственного регулирующего влияния на развитие агропромышленной сферы региона

Аннотация. Статья посвящена разработке теоретических и практических рекомендаций относительно развития агропродовольственной сферы региона. Дана оценка государственному регулируемому влиянию на развитие агропродовольственной сферы региона и выявлены его особенности.

Ключевые слова: аграрная политика, агропромышленная сфера, государственное регулирование, государственное регулирующее влияние, категории хозяйств, продукты питания, региональное развитие, реформирование, сельскохозяйственные предприятия.

Alejnikova O., Slobodchykova Yu. Evaluation and features of state regulatory effect on the development of agro-food branch of the region

Annotation. The article is devoted to the development of theoretical and practical recommendations regarding the development of agro-food branch of the region. The state regulatory effect on the development of agro-food branch of the region is evaluated and its special features are defined.

Key words: agricultural policy, agro-food branch, state regulation, state regulatory effect, the types of companies, whole food, regional development, reforming, agricultural company.